

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
на дисертаційну роботу Асан Айсулу
на тему «Управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку
телекомунікаційних підприємств»,
представлену на здобуття ступня доктора філософії
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок із науковою тематикою

Питання ефективного управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств набуває особливої актуальності у зв'язку із значними витратами, характерними для реалізації інноваційної діяльності. Такі витрати включають фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, закупівлю високотехнологічного обладнання, впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, а також підготовку й перепідготовку кадрів.

У сфері електронних комунікацій оновлення технологій відбувається надзвичайно швидкими темпами, що зумовлює необхідність оперативної адаптації телекомунікаційних підприємств до нових умов для збереження та посилення конкурентних позицій. Наявність стабільного та достатнього фінансування стає критично важливою передумовою для розробки й реалізації інноваційних продуктів і послуг, які здатні забезпечити підприємству лідерство на ринку електронних комунікаційних послуг. Водночас дефіцит фінансових ресурсів суттєво обмежує інноваційну активність і знижує конкурентоспроможність телекомунікаційних підприємств.

За умов глобалізації та динамічного технічного прогресу телекомунікаційні підприємства змушені постійно генерувати нові технологічні рішення, яких потребує формування ефективної системи управління інноваційною діяльністю. Одним із ключових завдань у цьому контексті є розробка стратегічного підходу до управління фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності, орієнтованого на стимулювання сталого інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

Дисертацію виконано відповідно до плану наукових досліджень Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій за наступними темами: «Управління корпоратизацією підприємства» (номер державної реєстрації 0125U002026, 2021-2026 рр.) та «Інноваційні засади розвитку телекомунікаційних підприємств» (номер державної реєстрації 0120U10021, 2024-2025 рр.).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень

Загальний аналіз змісту дисертаційного дослідження свідчить про самостійність виконання наукового дослідження автором, яке є аргументованою та комплексною кваліфікаційною науковою роботою, яка має високий науково-теоретичний та прикладний рівень. Дисертаційне дослідження має логічну структурну побудову, що свідчить про системність наукового підходу щодо формулювання поставлених завдань у відповідності до окресленої мети дослідження. Сформульовані об'єкт та предмет дослідження відповідно до вимог уможлиблюють багатоаспектність підходів щодо аналізу визначеної проблематики та основних напрямів її розв'язання. Основні наукові положення дисертаційного дослідження опубліковано в 15 наукових працях, з них: 8 статей у наукових фахових виданнях (у т.ч. дві – у виданні, проіндексованому у Scopus, 6 статей у фахових виданнях України категорії «Б»), 1 розділ колективної монографії, опублікованої у країні ЄС та 6 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Наукові праці здобувачі докладно відображають зміст дисертаційної роботи, її наукову новизну, висновки та рекомендації.

У результаті проведеного наукового дослідження Асан Айсулу поглиблено теоретико-методологічні засади та обґрунтовувано науково-практичні рекомендації щодо управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

Дисертаційна робота виконана на достатньо високому науковому рівні. Зміст дисертації свідчить про проведений ґрунтовний аналіз нормативно-правової бази, статистичних даних, наукових праць вітчизняних та іноземних

вчених, сучасного міжнародного теоретичного надбання та практичного досвіду з наукової проблематики дисертаційного дослідження. У процесі здійснення дослідження автором використано широкий спектр джерел інформації, зокрема статистичних та аналітичних матеріалів Державної служби статистики України, Міжнародних фінансових організацій, Організації об'єднаних націй, Європейського Союзу, Європейської бізнес асоціації, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, результати власних досліджень та Інтернет-ресурси.

Наукові положення, висновки та рекомендації, представлені у дисертаційній роботі є логічно послідовними, методологічно обґрунтованими та отриманими на основі сучасних підходів до наукових досліджень і загальновизнаних методів економічної науки. Достовірність і наукова обґрунтованість отриманих результатів підтверджуються їх апробацією на науково-практичних конференціях, результатами впровадження в діяльність телекомунікаційних підприємств, а також публікацією основних положень у фахових наукових виданнях.

Основні наукові результати, одержані автором, їх новизна

Детальне ознайомлення зі змістом дисертації Асан Айсулу дозволило дійти до висновка, що сформульовану здобувачкою на початку дослідження мету під час написання роботи повністю досягнуто, поставлені завдання розв'язано, а результати дослідження характеризуються науковою новизною та мають достатній рівень апробації. Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що вони розв'язують важливу науково-прикладну проблему пов'язану із вдосконаленням управління фінансового забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

На особливу увагу заслуговують найвагоміші наукові результати дисертаційного дослідження, розроблені пропозиції та сформульовані висновки здобувача:

- запропонований системний підхід у формуванні нової парадигми

державної політики інноваційного розвитку країни та гармонізації сфери електронних комунікацій, як драйвера розвитку національної економіки (с. 125-131; 133-140);

– розроблений науково-методичний підхід до проведення діагностики рівня інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, який передбачає застосування маркерів результативності за кожною функціональною фракцією інноваційної діяльності та визначення інтегративного маркера з урахуванням шкали градації його рівня для репрезентативності існуючих інноваційних процесів та виявлення можливих потенційних трендів подальшого інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств (с. 142-151);

– сформований концептуально-методологічний підхід до дизайну фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств, як цілісної системи складових фінансового середовища телекомунікаційних підприємств, узгодженість функціонування яких спрямована на підвищення фінансової стійкості в процесі формування та імплементації управлінських рішень щодо унормування фінансових ризиків для покращення фінансового забезпечення сталого інноваційного розвитку (с. 162-165);

– презентована концептуальна модель покращення фінансового забезпечення сталого інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, що ґрунтується на результатах SWOT-аналізу сфери електронних комунікацій та трендвотчингу телекомунікаційних підприємств відповідно до фінансових стратегічних орієнтирів діяльності підприємства та враховує можливі сценарії інноваційного розвитку, за якими можуть функціонувати телекомунікаційні підприємства відповідно до їх життєвого циклу та фінансового стану: сценарії лідерства, екоінновацій, зелених фінансів, виходу на IPO, публічно – приватного партнерства (с. 168-173);

– розвинений понятійно-термінологічний базис управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств: презентовано авторське трактування дефініцій «інновації», «фінансові ресурси

підприємств», «управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств», «фінансова архітектоніка телекомунікаційних підприємств» (с. 32; с. 48; с. 75; с. 163);

– обґрунтовано пріоритетні напрями вдосконалення управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, які ґрунтуються на засадах сталого інноваційного розвитку із використанням екоінновацій, діджитал-інновацій, фінансових інструментів зеленої економіки, альтернативних витоків фінансового забезпечення з урахуванням особливостей сучасного етапу інноваційно-технологічного розвитку суспільного відтворення, глобальних та локальних військово-політичних, соціально-економічних ризиків та загроз (с. 152-154; с. 170-172).

Практична значущість результатів дослідження і рекомендації щодо їх використання

Отримані наукові результати та практичні рекомендації слугують методичною основою для підвищення ефективності управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств. Практична значущість дисертаційного дослідження виявляється у сформульованих автором концептуальних положеннях, практичних пропозиціях та рекомендаціях, які формують теоретико-методологічні засади удосконалення управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

Науково-методичні результати дисертаційного дослідження знайшли практичне застосування у діяльності ТОВ «Лайфселл», ТОВ «Комтел», ТОВ «ІТ Спеціаліст», ТОВ «Смарт-Мак». Також теоретико-методологічні результати дослідження використовуються у навчальному процесі Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій у процесі викладання таких дисциплін: «Управління фінансовою діяльністю підприємств», «Стратегічне управління інноваційним розвитком», «Інноваційний менеджмент», «Провайдинг інновацій в галузі ТК», «Управлінський аналіз діяльності підприємств», «Корпоративне управління».

Відсутність порушення академічної доброчесності

В представленій до розгляду дисертаційній роботі Асан Айсулу ознаки академічного плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації результатів дослідження, висновків, даних, результатів розрахунків, правил їхньої інтерпретації не виявлено.

Підтвердженням відсутності ознак академічного плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації результатів дослідження, висновків, даних, результатів розрахунків, правил їхньої інтерпретації є результати перевірки дисертаційної роботи на плагіат з використанням програмного засобу Strikeplagiarizm.com, за результатами якого «встановлено унікальність тексту, правомірність запозичень визнано обґрунтованим (загальноприйняті терміни та цитування інших авторів з посиланням на них)» (протокол перевірки Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій від 20.06.2025 р.).

Дискусійні питання та зауваження до дисертаційної роботи

У цілому, оцінюючи позитивно дисертаційне дослідження Асан Айсулу, необхідно зазначити дискусійний характер окремих наукових положень та отриманих авторкою результатів, серед яких:

1. У підрозділі 1.3 автор повною мірою розкриває теоретико-методичні засади управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств. Однак, з огляду на існуючі сучасні економічні виклики та фінансові загрози глобального та локального рівнів доцільно було б приділити більше уваги проблемним аспектам використання традиційних фінансових інструментів для фінансового забезпечення інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

2. Більш ґрунтовне дослідження сучасних наукових праць іноземних та вітчизняних учених із питань застосування інноваційних фінансових інструментів – зелених облігацій, краудфандингових платформ, венчурних фондів та фінансових технологій для створення сприятливого інвестиційного клімату та нових можливостей для відновлення економіки України та

інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств після війни, значно би підвищило рівень теоретико-методологічних здобутків автора.

3. У розробленому науково-методичному підході до проведення діагностики рівня інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств (пп. 3.2 стор. 78) деталізації потребують цілі сталого розвитку в якості репрезентативності актуальних трендів подальшого інноваційного розвитку, що надало б завершеності запропонованому концепт – сценарію діагностики рівня інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

4. Високо оцінюючи вміння здобувача якісно систематизувати наукові підходи до комплексу понять та категорій, авторське трактування дефініції «ризик» (пп. 3.2, с.159-161) посилило б вагомість запропонованого концептуально-методологічного підходу до дизайну фінансової архітектури телекомунікаційних підприємств.

5. У запропонованій стратегії покращення фінансового забезпечення сталого інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств (рис. 3.13, с. 171) конкретизація сценарію виходу телекомунікаційних підприємств на ІРО та обґрунтування позитивного впливу використання фінансових ресурсів, залучених у такий спосіб на структуру джерел фінансових ресурсів та максимізацію фінансових результатів діяльності телекомунікаційних підприємств, збільшило б практичну значущість результатів дисертаційного дослідження.

6. Більшій вагомості набули б результати дисертаційного дослідження (пп. 3.1) за умов ґрунтовнішої аргументації ролі сфери електронних комунікацій та телекомунікаційних підприємств у повоєнній відбудові національної економіки.

Не зважаючи на висловлені до дисертації зауваження, слід наголосити на тому, що вони не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Асан Айсулу.

Загальний висновок

Аналіз змісту дисертаційної роботи Асан Айсулу на тему «Управління

фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств» дозволяє зробити висновок, що дисертація виконана на достатньо високому науковому рівні та визначається суттєвою науковою новизною та практичною цінністю. Дисертаційна робота є завершеною та цілісною науковою працею, яка містить теоретичне узагальнення та нове вирішення науково-практичного завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо удосконалення управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

Представлена дисертація Асан Айсулу за якістю дослідження, рівнем наукової новизни отриманих результатів та їх практичною цінністю повною мірою відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. зі змінами та основним положенням «Вимог до оформлення дисертації» (затверджених наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. зі змінами), а її автор, Асан Айсулу, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 Менеджмент.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної (наукової) роботи
Сумського державного педагогічного університету
імені А.С. Макаренка
Міністерства освіти і науки України

Ольга КУДРІНА

